

„Hencidától Boncidáig...”
A Hagyományok Háza népmesemondó-versenye felnőtteknek
- felkészülési segédlet -

„A mese csak leírva, kinyomtatva betűsor, a valóságban képek láncolata”
(Kovács Ágnes)

Az élőlészavas mesemondásnak, az alkotói folyamatnak a hagyományos kultúrákban szerves része volt a hallgatóság is, aki a maga módján értékelte a mesemondó teljesítményét. Ma sincs ez másképp! A „*Hencidától Boncidáig...*” . *népmesemondó-verseny* területi elődöntőin a zsűri mellett aktív gyermek és felnőtt hallgatóságra is számíthat a mesemondó.

MESEVÁLASZTÁS

Mit meséljek?

Olyan gyűjtéseket javasolunk tájékozódási alapnak, amelyben szöveghű lejegyzéssel élt a népmesegyűjtő, folklorista. Mit jelent ez? Ez azt jelenti, hogy nem írták át, csupaszították le, nem „ritkították ki” ezeket a szövegeket, hanem szöveghűen jegyezték le a népmeséket, ahogyan elhangoztak élőlészóban az adott pillanatban! Mindezek mellett javasoljuk, hogy a mesélő adottságait - életkorát, egyéniségét, ízlését – vegyék figyelembe a mese kiválasztásánál!

Korra, nemre, egyéniségre tekintettel válasszunk mesét! Eme segédlet végén található az ajánlott irodalomjegyzékünk!

Mit ne meséljek?

Semmiképp ne válasszunk műmesét, népi írók tollából származó szöveget, vagy átírt népmesét! **Lehetőség szerint ne válasszuk a közismert, már-már közhelyesnek számító meséket**, keressünk a rengeteg gyűjtött és publikált mesei anyagból kevésbé ismert, keveset hallott meséket.

Rokon folklór-műfajokat választhatok?

Nem javasoljuk sem a mondákat, sem a kispikái folklór-műfajokat (pl. vicc). Erre a versenyre a népmeséket várjuk!

A mese kerek egész, nem szabdalható szét!

Szépirodalmi alkotásokat előadva gyakran előfordul, hogy a mű egy-egy részletét tanulja meg az előadó. A népmeséket nem lehet "feldarabolni", ha nem szeretnénk hosszabb mesét mondani, inkább rövidebb tréfás vagy hazugságmesét, illetve rövidebb variánsokat válasszunk, esetleg egy típuskombináció olyan részét, amely önmagában is megáll.

A meseszerkezet megtartására (mesekezdés, mesebefejezés, mesei párbeszéd, egyéb mesei formulák és fordulatok) nagy figyelmet kell fordítani.

ELŐADÁSMÓD

A cselekményt megértve a mesét „belülről” próbálja meg elmondani, elmesélni, ne szóról-szóra tanulja be a szöveget. A mesei nyelv ismerete azonban feltétlenül tanulást, gyakorlást, jártasságot igényel!

A mesemondás legyen figyelmet megtartó, a mesélő próbáljon kapcsolatot tartani a közönséggel. Megengedhető a közönség megszólítása, vagy a történésekre való reagálás!

Fontos a hagyományos előadásmód!

A népmesét kísérheti gesztikulálás, de mértékkel, és csak akkor, ha spontán beszédnél is gesztikulál a mesélő. Fontos a tiszta artikulálás, természetes beszédritmus és hanglejtés, szünetek, hangsúlyok.

A testtartás, testhelyzet mindenképpen legyen természetes, felszabadult. Állva és ülve is lehet mesélni!

Nyelvi eszközök

A mesét nyelvjárásban is el lehet mondani, de csak akkor, ha a mesélő számára ez természetes közeg, mert pl. családja az adott nyelvjárást használja!

A köznyelv, sztenderd nyelvváltozat használata nem hátrány, a lényeg, hogy a kiejtés következetes, egységes legyen.

A régies szavak, tájszavak használata megengedett, de a jelentéssel tisztában kell lenni.

Egy jellegzetes nyelvjárással rendelkező tájegységből elköltözött család, amely már köznyelvet beszélő környezetben él, még több nemzedéken át is képes konzerválni azt a nyelvjárást, amely származási vidékére jellemző volt. Ezt szabadon lehet használni, de csakis saját, illetve a sajátunknak érzett nyelvjárást. Olyan nyelvjelenségeket nyugodtan benne lehet hagyni a szövegben, amelyek a környezetünkre jellemzők és természetesen hatnak. Akik regionális köznyelven beszélnek és az előbb említett örökséggel nem rendelkeznek, válasszák inkább a sztenderd köznyelvi nyelvhasználatot!

JAVASLAT A FELKÉSZÜLÉSHEZ:

Csak az meséljen, aki szereti és élvezi a mesemondást!

A hagyományos közösségek aktív meseörzői, a "mesélő ember" típusához tartozó mesélők ma is köztünk élnek! Ők azok, **akiknek mindig van hallgatóságuk, akik az élet mindennapi mozzanatait képesek úgy előadni, hogy azok előadásukban élvezhető, emlékezetes történetekké szerveződnek**, amíg mások előadásában csupán unalmasnak tűnő sztorik maradnak.

A tévesztés, a memóriazavar áthidalása

Ha gyakorlatlan mesemondó kerül nagyobb hallgatóság elé, a lámpaláz vagy a pillanatnyi memóriazavar miatt előfordulhat, hogy megakad a mesélésben, eltéveszt egy fordulatot, előbbre hoz egy későbbi eseményt, stb. Ezek természetes tévesztések, de ha nem "belülről", tartalomból kiindulva, hanem szó szerint tanulta be a szöveget, kínos helyzetbe kerülhet, mert nem tud továbblépni, a bekezdést, esetleg az egész mesét újra kell kezdenie. Természetesen a hagyományos mesélés során is előfordult tévesztés. Ilyenkor a mesélő nyugodtan elgondolkodott egy pillanatra, kijavította magát, a kihagyott részt elmondta, valahogy így kezdve: "El is felejtettem, előbb még a hídhöz ment a...", "De még ezek előtt..." majd újra

felvette a megakadás előtti "fonalat", valahogy így: "De hogy szavamat ne felejtsem....". Alkalmazzuk nyugodtan ezeket a formulákat!

Szabad kommunikálni a közönséggel!

A szó szerinti betanulás egyik hátránya az, hogy megöli a mesélést élővé tevő rögtönzött elemeket. Hiszen a jó mesemondó olykor improvizál is, ilyenkor beépíti a körülötte zajló eseményeket, meséjébe szövi a környezetében előforduló személyeket, tárgyakat, még a hangokat, fényeket is. Kommunikálni próbál a környezetével, "kiszól" a meséből. A mesemondást ugyanis a hallgatóság figyelme is befolyásolja. Más típusú, a mese menetétől független az a kiszólási forma, mikor a mesemondó a mesemondást - pillanatokra - megszakítva reagál a körülötte levő dolgok valamelyikére, például tüsszentésre. Az ilyenfajta közönséghez szólásnak, kapcsolatteremtésnek is helye van a közösségi vagy színpadi mesemondásban.

Próbáljunk elszakadni a szöveg szó szerinti visszaadásától és élővé tenni az előadást.

A **népviselőben** való megjelenés nem követelmény, de ha ahhoz valamilyen köze, kapcsolata van a mesemondónak, emelheti az előadás és az egész rendezvény színvonalát.

A versenyhez jó felkészülést és sok örömet kívánunk!

Jelen segédletet Kovács Marianna népmesemondó, a Meseszó Magyar Mesemondó és Szövegfolklor Egyesület elnöke állította össze, Raffai Judit népmesekutató *A magyar mesemondás hagyománya* c. könyve alapján

AJÁNLOTT IRODALOM:

Raffai Judit: *A magyar mesemondás hagyománya. Útmutató mesemondók, pedagógusok és minden népmesekedvelő számára. Népmesetár sorozat, Hagyományok Háza, Budapest, 2004.*

Szöveggyűjtemények:

- AGÓCS Gergely: *Pál István mesél* Budapest: Hagyományok Háza. 2017.
- BÁLINT Sándor: *Tombác János meséi.* (ÚMNGY XVII.) Budapest, 1975.
- BANÓ István: *Baranyai népmesék.* (ÚMNGY II.) Budapest, 1941.
- BENEDEK K. – IANCU L.: *Juhófiú Jankó. Magyarújfalusi csángó népmesék és beszédek.* Velence, 2002.
- BENEDEK K. – GÖRÖG-KARÁDY V. – SZUHAY P.: *A három muzsikós cigány. Babos István meséi.* Budapest, 2003.
- BEREZNAI Zsuzsanna: *A félegyházi mesekirály. Seres József félegyházi parasztgazda népmeséi.* Kecskemét, 1999.
- BERZE NAGY János: *Népmesék Heves- és Jász- Nagykun- Szolnok-megyéből.* (MNGY IX.) Budapest, 1907.
- BERZE NAGY János: *Baranyai magyar néphagyományok.* I-III. Pécs, 1940.
- BÉRES András: *Rozsályi népmesék.* (ÚMNGY XII.) Budapest, 1967.
- BESZÉDES VALÉRIA: *Jávorfácska. Fél száz szajáni népmese.* Szabadka, 1978.
- B. KOVÁCS István: *Malac Julcsa. Gömöri népmesék.* Pozsony, 1990.
- B. KOVÁCS István: *Szőlő-Szűlt Kálmány. Öt gömöri hősmese.* Pozsony, 1998.
- B. KOVÁCS ISTVÁN: *Barcsai népköltészet.* (ÚMNGY XXV.) Budapest–Pozsony, 1993.
- BODNÁR Bálint: *Kisvárda környéki népmesék.* Nyíregyháza, 1980.
- BÖZÖDI György: *A tréfás farkas.* Budapest, 1942.
- BÖZÖDI György: *Az eszős gyermek. Bágyi János meséi.* Bukarest, 1958.
- (BÖZÖDI György) – B. NÁDOR Orsolya: *A Nap s a Hold keresése. Bözödi népmesék.* Budapest, 1993.
- BURÁNY Béla: *Szomjas a vakló. 66 vajdasági magyar erotikus népmese.* Újvidék, 1984.
- BURÁNY Béla: *Piros a tromf. 77 vajdasági magyar erotikus mese.* Zala, 1988.
- BURÁNY Béla: *A legkisebb királylány kívánsága. 88 vajdasági erotikus obszcén népmese.* Budapest, 1990.
- BURÁNY Béla: *A menyecske meg a feketeregő. 107 vajdasági magyar erotikus és obszcén népmese.* Szeged, 1997.
- CS. MEGGYES Mária – KATONA Imre (szerk.): *Legeltetés a három sárkány pusztáján.* (Dél-alföldi, Szeged környéki népmesék.) Budapest, 1984.

- CS. MEGGYES Mária – KATONA Imre (szerk.): *A varjúkirály*. (A Tolna megyébe települt bukovinai székelyek mesemondójának, Fábián Ágostonnének a meséi.) Budapest, 1984.
- CS. MEGGYES Mária – KATONA Imre (szerk.): *Zöld Vitéz és Virág Péter*. (Erdélyi magyar népmesék Déva, Brassó, Kolozsvár, Nagyvárad környékéről.) Budapest, 1985.
- CS. MEGGYES Mária – KATONA Imre (szerk.): *Fótonfőt király*. (Békés, Szolnok, Hajdú-Bihar megye.) Budapest, 1985.
- CS. MEGGYES Mária – KATONA Imre (szerk.): *Szélanyó keresztlánya*. (Felső-Tiszavidék.) Budapest, 1986.
- CS. MEGGYES Mária – KATONA Imre (szerk.): *A madárasszony*. (Székelyek, moldvai csángók.) Budapest, 1986.
- CS. MEGGYES Mária – KATONA Imre (szerk.): *A megpatkolt boszorkány*. (Felföld.) Budapest, 1987.
- CS. MEGGYES Mária – KATONA Imre (szerk.): *Az ólomerdő*. (Vas, Veszprém, Komárom, Fejér megyék.) Budapest, 1988
- DALA Sára: Czérna Miklós történetei. Mesék, mondák, anekdoták Oromhegyesről című, szöveggel ellátott népmese-DVD. (Népmesetár) Budapest: Hagyományok Háza. 2007.
- DÉGH Linda: *Pandur Péter meséi*. I–II. (ÚMNGY III–IV.) Budapest, 1941.
- DÉGH Linda: *Bodrogközi mesék*. Budapest, 1945.
- DÉGH Linda: *Kakasdi népmesék* I–II. (ÚMNGY VIII–IX.) Budapest, 1955, 1960.
- DOBOS Ilona: *Egy somogyi parasztcsalád meséi*. (ÚMNGY X.) Budapest, 1962.
- DOBOS Ilona: *Gyémántkigyó. Ordódy József és Kovács Károly meséi*. Budapest, 1981.
- DOBOS Ilona: *Bodrogkeresztúri mesék és mondák*. (ÚMNGY XXII.) Budapest, 1988.
- DOBOS Ilona: *Tölggyfa vitéz*. (Dél-Dunántúl.) Budapest, 1989.
- DOMONKOS Sámuel: *Vasile Gurzau magyar és román nyelvű meséi*. Budapest, 1968.
- DÖMÖTÖR Ákos: *Sarkadi népmesék*. Gyula, 1962.
- ERDÉSZ Sándor: *Ámi Lajos meséi*. I–III. (ÚMNGY XIII–XV.) Budapest, 1968.
- ERDÉSZ Sándor – HALMOS István – KOVÁCS Ágnes – NYÁRÁDY Mihály – BALOGH Lajos: *Ruszkovics István meséi*. (A Magyar Népmesekatalógus Füzetek 4.) Budapest, 1968.
- FÁBIÁN Imre: *Világszép asszony. Koczkás Sándor meséi*. Bukarest, 1984.
- FARAGÓ József: *A szegény ember vására. Székely népmesék*. Bukarest, 1955.
- FARAGÓ József: *Kurcsi Minya havasi mesemondó*. Bukarest. 1969.
- FARAGÓ József: *Fehér virág és fehér virágszál. Magyardécsi népmesék. Mesélte Balla János. Gyűjtötte Balla Tamás*. Bukarest, 1970.
- GAÁL Károly: *Aranymadár. A burgenlandi magyar faluk elbeszélőkultúrája*. Szombathely, 1988.
- GÉCZI Lajos: *Ondava menti népmesék és mondák*. Pozsony, 1994.
- GÉCZI Lajos: *Ungi népmesék és mondák*. (ÚMNGY XXIII.) Budapest, 1989.
- GÖNCZI FERENC: *Göcsej népköltészete*. Zalaegerszeg, 1948.
- GÖRÖG Veronika: *Berki János mesél cigány és magyar nyelven*. (Ciganisztikai tanulmányok 3.) Budapest, 1985.
- GÖRÖG Veronika – GRÁBÓCZ Gábor: *Szalonnafa. Varsányi cigány népmesék*. Budapest, 1992.
- ISTVÁNFFY Gyula: *Palóc népköltési gyűjtemény*. Miskolc, 1963.
- HETYÉSY Katalin – SUDÁR Lászlóné – NAGY Ilona – BALOGH Lajos: *A Répce mente meséi és mondái*. Szombathely, 1996.
- HORGER Antal: *Hétfalusi csángó népmesék*. (MNGY X.) Budapest, 1908.
- KATONA Imre: *Csalóka Péter*. Budapest, 1947.
- KATONA Imre: *Sárkányölő ikertestvérek. Kopácsi népmesék*. Újvidék, 1972.
- KATONA Imre: *Tündérmesék Tápérol*. Szeged, 1977.
- KATONA Imre-BORI Imre-BESZÉDES Valéria: *Pingált szobák. Borbély Mihály meséi. Kálmány Lajos gyűjtése*. Újvidék, 1976.
- KÁLMÁNY Lajos: *Koszorúk az Alföld vad virágaiból*. I–II. Arad, 1877, 1878.
- KÁLMÁNY Lajos: *Szeged népe*. I–III. Szeged–Arad, 1881, 1882, 1891.
- KÁLMÁNY Lajos: *Hagyományok. Mesék és rokonneműek*. I–II. Vác–Szeged, 1914.
- KÁLMÁNY Lajos: *Ipolyi Arnold népmese-gyűjteménye*. (MNGY XIII.) Budapest, 1914.
- KELEMEN Zoltán: *Tolna megyei székely népmesék*. Szekszárd, 1964.
- KÓSA László: *Rozmaringkoszorú. Szlovákiai magyar tájak népköltészete*. Pozsony, 1979. 289–362, 589–591.
- KOCSISNÉ, Szirmai Flóris Mária: *Felsőtiszai népmesék*. Debrecen, 1956.
- KOVÁCS Ágnes: *Kalotaszegi népmesék*. I–II. (ÚMNGY V–VI.) Budapest, 1943.
- KOVÁCS Ferenc: *Iratosi kertek alatt. Kisiratosi népköltészet*. Bukarest, é. n.
- KRÍZA Ildikó: *Mátyás, az igazságos*. Budapest, 1990.
- KRUPA András: *Rozprávký nanický Zofky - Zsofka néni meséi*. Békéscsaba, 1984.
- MAGYAR Zoltán: A herencsényi mesemondó. Herencsényi mesék, mondák és tréfás népi elbeszélések Bartusné Szandai Teréz előadásában. Magyar Népköltészet Tára IV. Budapest, 2004. Balassi Kiadó.
- MAGYAR Zoltán: Bucsek József mesél. Kiskovácsvágási mesék és mondák. Gömör Néprajza LIX. Debrecen, 2004.
- MAGYAR Zoltán: Ésik István meséi. Martonyi mesék, mondák és tréfás elbeszélések Martonyiból. Perkupa, 2005.

- MAGYAR Zoltán– VARGA Norbert: Három szem klococska. Egy gömői pásztor hiedelemvilága és történetei. Budapest, 2006. Gondolat Kiadó–Európai Folklór Intézet.
- MAGYAR Zoltán: Tetübőr belezna. Ördöngösfüzesi népmesék. Marosvásárhely, 2007. Mentor Kiadó.
- MAGYAR Zoltán: Így beszéltek Farkasok patakán. Tankó Fülöp Gyugyu történetei. Marosvásárhely, 2008. Mentor Kiadó.
- MAGYAR Zoltán – VIDA Erika: Ördöngösfüzesi népmesék. Hideg Anna meséiből. Marosvásárhely, 2009. Mentor Kiadó.
- MAGYAR Zoltán: Szilágysági dekameron. Szilágysámsoni tréfás népi elbeszélések. Marosvásárhely, 2009. Mentor Kiadó.
- NAGY Géza: *Karcsai népmesék.* (ÚMNGY XX.) Budapest, 1985.
- NAGY Olga: *Lüderc sógor.* Bukarest, 1969.
- NAGY Olga: *A szegény ember táltos tehene. Mérai népmesék.* Kolozsvár, 1976.
- NAGY Olga: *Széki népmesék.* Bukarest, 1976.
- NAGY Olga: *Zöldmezőszárnya. Marosszentkirályi cigány mesék.* Budapest, 1978.
- NAGY Olga: *Cifra János meséi.* (ÚMNGY XXIV.) Budapest, 1991.
- NAGY Olga – VÖÖ Gabriella: *Havasok mesemondója. Jakab István meséi.* (ÚMNGY XXVI.) Budapest, 2002.
- NAGY Zoltán: *Az ikertündérek. Zagyvarónai népmesék.* Budapest, 1990.
- NAGY Zoltán: *Az elvarázsolt királyfi. Palóc népmesék.* Salgótarján, 1994.
- NAGY Zoltán: *Az aranyhajú lány. Palóc népmesék.* Balassagyarmat, 1999.
- OLOSZ Katalin: *A kecskés ember. Udvarhelyszéki népmesék.* Bukarest, 1972.
- ORTUTAY Gyula: *Fedics Mihály mesél.* Budapest, 1978.
- ORTUTAY Gyula – DÉGH Linda – KOVÁCS Ágnes: *Magyar népmesék.* I–III. Budapest, 1960.
- PATAKY András: *Kopácsi népmesék. A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve,* 1964, 205–221.
- PENAVIN Olga: *Jugoszláviai magyar népmesék.* I–II. (ÚMNGY XVI, XIX.) Budapest-Újvidék, 1984.
- PENAVIN Olga: *Jugoszláviai magyar diakrón népmese gyűjtemény.* I–II. Újvidék, 1993, 1996.
- PENCKÓFERNÉ PUNYKÓ Mária: *Tűzoltó nagymadár. Beregújfalusi népmesék és mondák.* Ungvár, 1993.
- RÁDULY János: *A vízitündér leánya.* Kolozsvár, 1978
- RÁDULY János: *Tündérszép Mosolygó Ilona.* Bukarest, 1980
- RÁDULY János: *Az álomfejtő fiú.* Kolozsvár, 1985
- RÁDULY János: *Villám Palkó.* Bukarest, 1989
- RÁDULY János: *Táltos Marika.* Korond, 1993.
- RÁDULY János: *Szép Magdolna.* Kolozsvár, 1994.
- RÁDULY János: *A király táncos lovai.* Sepsiszentgyörgy, 1995.
- RAFFAI Judit: *A Rézmonyos. Ludasi népmesék.* Szabadka, 2000.
- RAFFAI Judit: *A mesélő ember. Szűcs László bácskai parasztember meséi.* Budapest, 2001.
- RATKÓ Lujza: *Mesék, mondák Biriből.* Nyíregyháza, 1987.
- SÁNDOR László: *Pallag Rózsa. Kárpát-ukrajnai magyar népmesék.* Budapest, 1988.
- SEBESTYÉN Ádám: *Bukovinai székely népmesék.* I–IV. Szekszárd, 1979–1986.
- SERES András: *Kicsi Péter, Nagy Péter. Tréfás mesék, adomák és anekdoták.* Kolozsvár, 1992.
- SZABÓ Judit: *Rózsa királyfi. Berekméri Sándor geryeszegi meséi.* Bukarest, 1977.
- SZAPU Magda: *Mesemondó és közössége Kaposszentjakabon.* (Ciganisztikai tanulmányok 4.) Budapest, 1985.
- SZŰCS Sándor: *Madárkereső királyfiak.* Budapest, 1984.
- TIMAFFY László: *A tündértó titka.* (Kisalföld.) Budapest, 1987.
- TÓTH László: *A Szélördög.* (Bács-Kiskun, Heves, Pest.) Budapest, 1991.
- TÓKE István: *Mosolygó Tisza mente. Zentai, Zenta környéki élcek, népi anekdoták.* Újvidék, 1983.
- UJVÁRY Zoltán: *Menyecske a kemencében. Világjáró palóc adomák és huncutságok.* Debrecen, 1986.
- UJVÁRY Zoltán: *Huncut adomák.* Debrecen, 1998.
- VILLÁNYI Péter: *Tündérmesék a zabari néphagyományban.* Debrecen, 1989.
- VILLÁNYI Péter: *Zabari mesék és mondák.* Debrecen, 1992.
- VOIGT Vilmos: *A táltoskanca és a libapásztorlány. Híres magyar mesemondók meséi.* Budapest, 1989.
- VÖÖ Gabriella: *Többet ésszel, mint erővel. Mesék, tréfák, anekdoták a romániai magyar népköltészetből.* Bukarest, 1969.
- VÖÖ Gabriella: *Tréfás népi elbeszélések.* Bukarest, 1981.
- ZSÓK Béla: *Az egyszeri ember. Hunyad vármegyébe telepedett bukovinai székelyek körében gyűjtött tréfás mesék.* Bukarest, 1993.

Letölthető szövegek:

Belatini Braun Olga: Csíkszentdomokosi népmesék Belatini Braun Olga gyűjtésében

www.meselofalu.eoldal.hu/cikkek/mesek/a-hetlabu-paripa.html

Beszédes Valéria: Jávorfácska. Fél száz szajáni népmese. Életjel könyvek 15. Szabadka, 1978.

<http://adattar.vmmi.org/index.php?ShowObject=konyv&id=292>

Beszédes Valéria: Seregék szárnyán. Szócs Boldizsár meséi, Életjel könyvek 115. Életjel, Szabadka, 2005.
<http://adattar.vmmi.org/index.php?ShowObject=konyv&id=293>

Katona Imre (szerk.): Pingált szobák. Borbély Mihály meséi Kálmány Lajos gyűjtése. Forum könyvkiadó, Újvidék, 1976. 81–85.
<http://adattar.vmmi.org/index.php?ShowObject=konyv&id=252>

Katona Imre: *Sárkányölő ikertestvérek. Kopácsi népmesék.* Újvidék, 1972.
<http://adattar.vmmi.org/index.php?ShowObject=konyv&id=249>

Kovács Ágnes: A kalotaszegi Ketesd mesekincse. <http://mek.oszk.hu/08000/08033/index.phtml#>

Makra Sándor: Görbedi István mesél.
<http://mek.oszk.hu/07900/07937/index.phtml#>

Nagy Olga: A gömböcfiú : Erdélyi cigány mesék. <http://mek.oszk.hu/03000/03019/index.phtml#>

Penavin Olga: Jugoszláviai magyar diakrón népmesegyűjtemény. II. Újvidék, 1996. 287–288.
<http://adattar.vmmi.org/index.php?ShowObject=konyv&id=294>

Sebestyén Ádám: Bukovinai székely népmesék. I–II. Szekszárd, 1979, 1981.
http://www.bukovinaiszekely.extra.hu/tart_muv.htm